

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Etická reflexe individuálního plánování ochrany dítěte

Autorka práce: Bc. Michaela Traore, DiS.

Obor studia: Etika v sociální práci

Předložená práce tematicky spadá do oboru studia. Autorka si zvolila téma z oblasti sociálně-právní ochrany dětí. V této oblasti pracuje a je to znát. Poskytuje svou prací zajímavý vhled do činnosti individuálního plánování. Základním způsobem individuálního plánování představuje, analyzuje a eticky vyhodnocuje z perspektivy vybraných etických pojmů subsidiarita, svědomí, svoboda a odpovědnost. Je třeba ocenit, že autorka dokázala spojit teoretickou rovinu problematiky s rovinou praktickou; svou práci pojala tak, že teoretické informace o individuálním plánování doplnila konkrétními zkušenostmi vybrané sociální pracovnice a jednoho klienta. Přepisy rozhovorů s oběma tvoří přílohy práce (vedle dalších příloh) a představují základ etické analýzy a vyhodnocení z hlediska vybraných etických pojmů. Souhlasím s autorkou, že práce poskytuje „odpovědi na některé etické otázky v oblasti individuálního plánování“ (s. 86), a to jak zainteresovaným sociálním pracovníkům, tak zainteresovaným klientům, a rovněž lepší vzájemné pochopení/nahlédnutí opačné perspektivy.

K formální (1), jazykové (2) a obsahové (3) stránce práce:

1) Cíl práce je zvolen adekvátně, definice cíle v úvodu (s. 5) se však mírně liší od představení cíle v závěru (s. 85); autorka navíc v úvodu píše o „primárním cíli“ – existuje tedy nějaký cíl „sekundární“? V 5. kap. pak hovoří o „dvou cílech“ týkajících se pouze 5. kap. – nebylo by srozumitelnější, aby práce měla jen jeden cíl definovaný tak, aby zahrnul všechny naznačené záměry, příp. je srozumitelně uvedl do určité souvislosti? Struktura práce je adekvátní, práce má všechny požadované části. Je třeba ocenit snahu o systematickosti a názornost.

2) Stylistická kvalita textu je velmi dobrá, ojediněle se vyskytují neobratné formulace („Otázka toho,...“ s. 62; „Interview se uskutečnilo... doma, když...“, s. 78, podobně s. 82 „...velmi časté, když...“). Výjimečně se vyskytnou překlepy (s. 58, 72, 73) či chybné skloňování: „...potvrzoval Bocheňského omylu,...“ (s. 55).

3) Co se týká obsahové stránky práce, autorka se dobře orientuje v příslušných právních normách, poukazuje dokonce na problém nejednotné definice pojmu „dítě“ (s. 44). Autorce se celkově podařilo navázat na prezentaci právní roviny roviny etickou, podařilo se jí dospět k eticky důležitým závěrům, pěkně je to vidět např. v podkapitole 4.4. Autorka správně dospívá ke klíčovému závěru, že každá „odpovědnost má hranice“, tj. sociální pracovník nenes a nemůže nést odpovědnost za život klienta, nýbrž jen za určité (ne)jednání týkající se klienta (s. 71 nn., v této souvislosti by bylo zajímavé analyzovat také morální relevanci a druhy následků (ne)jednání). Na druhou stranu autorka mohla podle mého úsudku analyzovat problém odpovědnosti precizněji, přesněji, a ukázat, že klíčové je nejen omezení předmětu odpovědnosti („za co“), nýbrž také správné přiřazení instance odpovědnosti („před kým“), přičemž je vždy nutné vyhodnotit hierarchii instancí odpovědnosti a zohlednit také příslušné normativní standardy – ve výsledku by tak autorka mohla dospět k závěru, že každá realistická odpovědnost je minimálně trojmístnou relací (kdo–za co–před kým), zpravidla ovšem pětímístnou (kdo–za co–před kým–na základě jakého normativního standardu–s ohledem na koho/co). Autorka naznačuje s pomocí textu J. Sokola, že existují různé instance (odpovědnost „před sebou“... „ve vztahu k druhým“... před soudem“... s. 73), nevysvětluje více ale klíčovou otázku zda a proč je třeba tyto instance hierarchizovat (což je nutné nejpozději tehdy, když se koexistence různých odpovědností změní v konflikt odpovědností). Zajímavé také je, že autorka nikde neřeší otázku „poslední instance“, na niž letmo upozorňuje klient: „...A nakonec vlastně i ten nahoře...“ (tab. 5.1). V této souvislosti vyvstává otázka, zda je z etického hlediska nutné – a proč – počítat také s pojmem „poslední instance“, a jak mu rozumět.

Další otázky: Autorka na s. 22 a 30 přichází s tezí (volně parafrázuji): Právní normy, jejich tvorba a aplikace podléhají „vyššímu etickému principu“ (s. 22) – a v části 2.1.4 se proto věnuje etickému kodexu SSP ČR (s. 30 nn.). Má tomu čtenář rozumět tak, že jmenovaným vyšším etickým principem je tento kodex? V jakém smyslu? Existuje ještě něco „eticky vyššího“, co je „nad kodexem“? A jak má člověk poznat, co je nejvyšším etickým principem vůbec? Shodují se v tom lidé? A hraje zde nějakou roli i výše zmíněný problém s „poslední instancí“?

Předloženou práci doporučuji k obhajobě jako výbornou až velmi dobrou; konečné hodnocení bude záviset na obhajobě práce autorkou.

14.5.19